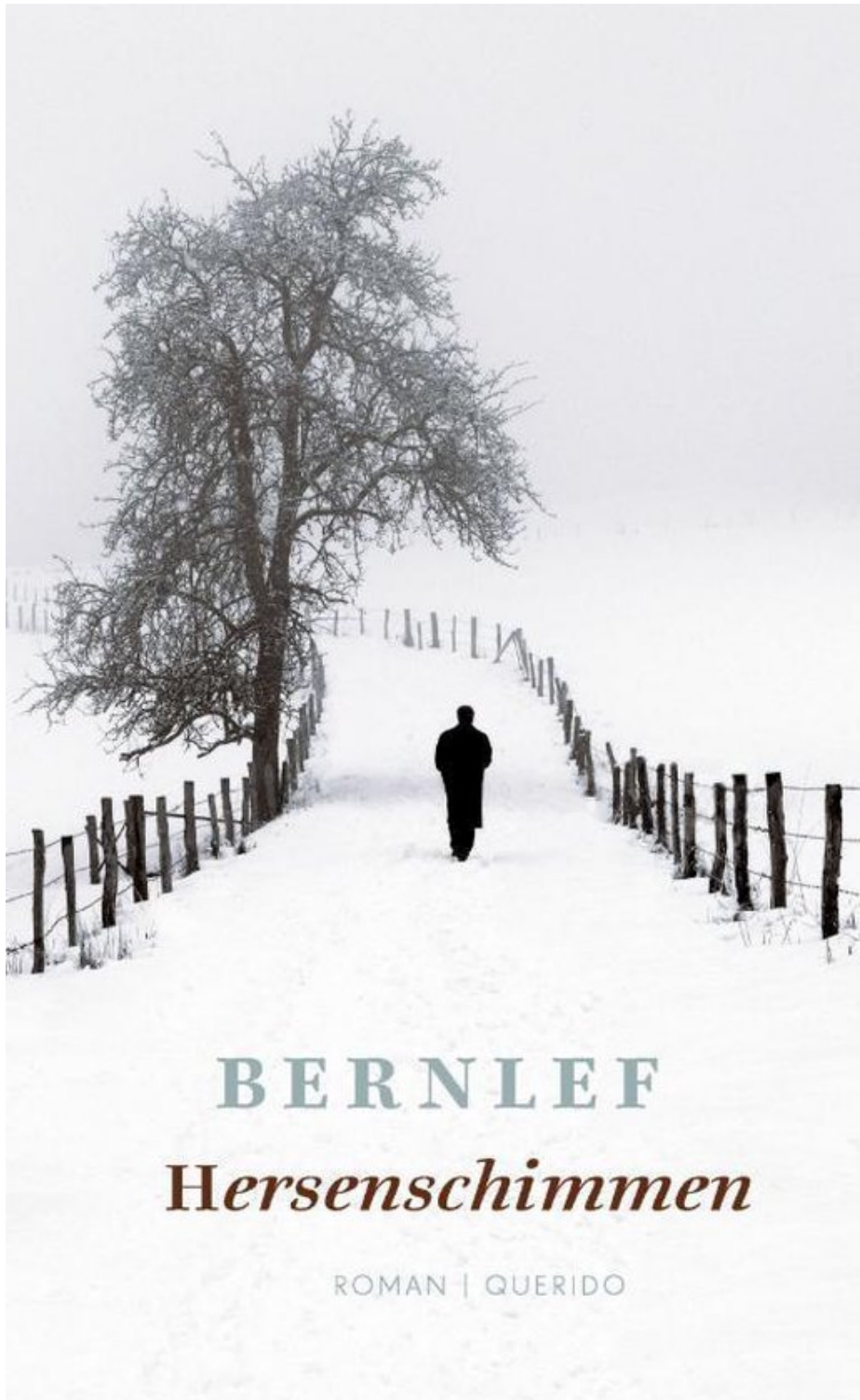

Hersenschimmen

BERNLEF

Hersenschimmen

ROMAN | QUERIDO

Titelbeschrijving

Bernlef, J. Hersenschimmen. Querido, Amsterdam, 1985-2000, 162 blz. (eerste druk 1985)

Auteur

Wie is J. Bernlef?

J. Bernlef (Hendrik Jan Marsman) is een Nederlandse schrijver die geboren is op 14 januari 1937 (Sint Pancras, Noord-Holland) overleden op 29 oktober 2012 (Amsterdam, Noord-Holland). Hij was een schrijver, dichter en vertaler. Bernlef bezocht de HBS in Haarlem en ging daarna politieke en sociale wetenschappen studeren. Bernlef schreef boeken van 1959 tot zijn overlijden in 2012.

Welke prijzen heeft hij gewonnen?

Bernlef heeft totaal negen prijzen gewonnen voor negen verschillende boeken in zijn carrière. waaronder: De P.C Hooft-prijs (1994), Diepzee-prijs (1989) en de AKO literatuurprijs in 1987.

Welke boeken heeft hij geschreven?

Bernlef heeft totaal 21 romans geschreven. Waaronder Hersenschimmen. Over dit boek houd ik dit boekverslag.

Titelverklaring

De titel 'Hersenschimmen' is waarschijnlijk door de schrijver gekozen, omdat de hoofdpersoon steeds minder helder kan nadenken. Door zijn dementie krijgt hij een heel ander beeld van de werkelijkheid. Zijn gedachten bestaan op het laatst eigenlijk alleen nog uit schimmen in zijn hoofd, dus hersenschimmen.

Genre

Hersenschimmen is een psychologische roman. Alle gebeurtenissen zijn fictief in dit verhaal.

Keuze

Mijn broer raadde mij dit boek aan. En nadat mijn docent vertelde dat het een leuk boek was heb ik ervoor gekozen om het verder te lezen.

Samenvatting

Maarten en Vera Klein wonen al jaren gelukkig in Gloucester, Massachusetts (Verenigde Staten). Langzaam maar zeker begint Maarten heden en verleden door elkaar te halen. Het begin heel klein, op het moment dat hij niet meer weet welke dag het is en op een zondag wacht tot de schoolbus langs zal komen of als hij steeds vaker in gedachten verzonken is. Langzaam maar zeker kan hij zich dingen niet meer herinneren en als hij zich iets herinnert, gaat hij volledig in die herinnering op. Zo denkt hij op een dag dat hij weer op de kleuterschool is en van de juf de potlodendoos mag halen. Hij loopt de gang door naar het materiaalhok en klimt op een stoel om de doos te gaan zoeken. Dan staat Vera plots achter hem en haalt hem uit de droom. Hij blijkt op de keukenstoel in hun washok te staan. Later geeft hij hele rare antwoorden op vragen, omdat hij net ergens anders met z'n gedachten was. Als Vera hem een keer vraagt wat hij zo lang in de keuken deed, antwoordt hij bijvoorbeeld 'vangstquota'. Uiteindelijk gaat dit nog een stapje verder en breekt hij in bij een vakantiehuisje waar vroeger de vergaderingen van zijn bedrijf waren omdat hij denkt dat hij te laat op zijn vergadering komt. Ook vergeet hij dat mensen en dieren dood zijn en vraagt dus steeds naar hen als anderen langskomen. Een keer begint hij plotseling naar de snoepreepjes die zijn oma altijd voor hem achter in de buffetkast verstopte te zoeken.

Vera wordt steeds ongeruster en als Maarten weg begint te lopen van huis laat ze uiteindelijk een meisje, Phil Taylor, in huis wonen die op Maarten kan passen als zij weg is. Maarten vergeet echter steeds wie ze is. Eerst ziet hij haar aan voor een vriendin van zijn dochter, dan voor zijn vroegere piano juf en uiteindelijk voor zijn dochter. Ook van Vera vergeet hij soms wie ze is.

In het boek wordt ook de moeilijker wordende relatie tussen Vera en Maarten weergegeven. Een eerste beschrijving die Maarten van haar geeft (zie eerste quote, een stuk terug in dit verslag) is nog heel scherp, bij kennis. Meer op het einde heeft hij het echter over een oude vrouw, die er een beetje verformfaaid uitziet met haar vochtig neerhangende slappe bruine krullen en haar gerimpelde hals (p. 134). Later herkent hij haar niet meer op foto's en uiteindelijk weet hij helemaal niet meer wie ze is.

In het laatste deel van het boek weet Maarten zelf niet meer wie hij is. Eerst heeft hij het nog over "mijn spullen", "ik kan .." etc. Maar naarmate hij verder aftakelt begint hij in derde persoon over zichzelf te praten, om het uiteindelijk alleen nog maar over 'het' te hebben. Tegelijk met deze verandering in benoeming van zichzelf, trekt hij zich steeds meer in zijn hoofd terug. Hij communiceert bijna niet meer met de buitenwereld, maar denkt in onsamenhangende zinnen en fragmenten aan wat er om hem heen gebeurt. Een van de redenen hiervoor is dat hij ook steeds meer moeite met het Engels begint te hebben, en soms even de taal niet meer lijkt te verstaan. Op het laatst zijn Maartens gedachten zo onsamenhangend en fragmentarisch dat er bijna niet meer duidelijk is wat er nou met hem gebeurt. Wel

weet hij op zijn sterfbed weer even wat er om hem heen gebeurt en zoekt en vindt hij Vera's hand, al weet hij haar naam niet meer.

Bron van de samenvatting: scholieren.com

(<https://www.scholieren.com/verslag/zekerwetengoed/hersenschimmen-j-bernlief>)

Personages

Maarten Klein

Maarten Klein is de persoon waar het om gaat in dit verhaal. Maarten komt uit Nederland, heeft rechten gestudeerd en is samen met Vera naar de VS geëmigreerd, waar hij jarenlang voor een internationaal bedrijf gewerkt heeft dat onderzoeken deed naar visvangst. Samen met Vera heeft hij twee kinderen, Kitty en Fred, maar die komen bijna nooit langs. In de tegenwoordige tijd van het boek is hij 71 of 72, het wordt niet precies benoemd en begint te dementeren. Door de vele herinneringen en het vastzitten krijgen we een uitgebreid beeld van zijn leven. Tijdens het hele boek heeft hij het over de sneeuw, en dat hij daarom zo van slag is.

Vera Klein

Vera is Maartens echtgenote. We komen niet zo heel veel over haar te weten, alleen dat ze in de VS lange tijd bij een bibliotheek heeft gewerkt. Ze heeft het steeds zwaarder naarmate Maarten verder aftakelt, maar besluit uiteindelijk toch dat het beter is als hij in een verzorgingstehuis komt. Tot het laatste moment blijft ze bij hem.

Schrijfstijl en taalgebruik

De tekst bevat geen moeilijk taalgebruik. Er is afwisselend gebruik gemaakt van de tegenwoordige en verleden tijd, waardoor heden en verleden door elkaar heen gaan lopen. Je beleeft het verhaal vanuit Maartens standpunt.

Ruimte, Tijd en plaats

1. De plekken waar dit verhaal zich afspeelt zijn: In het huis van Maarten en Vera, de inrichting en de omgeving rondom zijn huis.
2. Het verhaal wordt verteld vanuit de tegenwoordige tijd. terwijl het zich afspeelt in het verleden.
3. Het verhaal speelt zich af in een chronologische volgorde

Vertelwijze

Vertelwijze: Het boek wordt aan het begin verteld vanuit de ogen van Maarten “Dat ik dat vergeten was. En thee? Ik zou toch zweren dat het ochtend was.” Later in het verhaal verhaalt hij ook zichzelf aan. “Sta eens op jij, ... ga die piano eens van dichtbij inspecteren....”

Soms heeft hij het dus tegen een jij persoon en soms praat hij over zichzelf als een hij persoon.

Thematiek

Thematiek: Thema's: Hoe is het om Dementie te hebben?, Hoe is het voor de vrienden of familie van een dement persoon?

Visie van de schrijver

“Juist door het oningevulde worden wij aangetrokken.”

(Dit heb ik uit een artikel van Trouw gehaald.)

Mening

Naar mijn mening is het een heel realistisch boek omdat, deze situatie iedereen kan overkomen. Ik had zelf een demente buurman die ik al meerdere jaren voor de dementie kende. Ik sprak hem wekelijks en je merkte dat hij elke keer weer een stukje achteruit ging. Dus het is een best zielig verhaal want, dementie is erg vervelend voor de persoon zelf en de personen eromheen. Het verhaal is een unieke leeservaring. Dit omdat je de gedachte aan het lezen bent van een dement persoon en het lijkt mij dat je dat niet in heel veel boeken hebt. De manier waarop het verhaal geschreven is is eenvoudig te volgen omdat de zinnen niet al te lang zijn en er staan niet veel lastige woorden in. Van het begin tot het midden van het verhaal vond ik het meest interessant om te lezen omdat er hier nog een beetje tempo in het verhaal zat en aan het einde ging alles een stuk langzamer. Er zijn niet echt boeken of films waar ik dit verhaal mee kan vergelijken omdat het een best uniek soort verhaal is. Na het lezen van dit boek begrijp ik de gedachten van een dement persoon en de personen eromheen nog beter omdat je zo diep op zijn gedachten in gaat. Kortom: Een zeer interessant verhaal dat niet lastig is om te lezen en begrijpen. En je kan er ook nog eens wat van leren.

Zou ik dit boek aan andere mensen aanraden?

Ja, ik zou dit boek aanraden voor mensen van minimaal 12 jaar, omdat het een niet heel lastig te lezen boek is en het ook niet een te dik boek is.